

<i>preek</i>	9 januari 2022
<i>thema</i>	De doop van Jezus
<i>tekst</i>	Lucas 3:21-22
liturgie:	
<i>votum en groet</i>	DNP Psalm 105:1,2,3 (Lof aan de HEER, elk volk moet weten hoe groot Hij is, hoe Hij wil heten!)
<i>gebed</i>	
<i>preek deel 1</i>	
<i>lezen Lucas 3:1-20</i>	Kerkboek 4:3 (Ik hoor hoe velen angstig vragen: ‘Wie zal het goede ons doen zien?’)
<i>lezen Lucas 3:21-22</i>	
<i>preek deel 2</i>	
<i>gebedspunten (en collecte)</i>	Opwekking 803 (Ontzagwekkend is uw heiligheid)
<i>gebed</i>	
<i>lezen Matteüs 5:43-48</i>	Opwekking 331 (Breng dank aan de eeuwige)
<i>zegen</i>	Liedboek 289 (Heer, het licht van uw liefde schittert)

preek deel 1

Een tijd geleden hoorde ik iemand zeggen: je moet je net als Jezus laten dopen.

De man die dat zei, was een dominee die een zaal vol mensen toesprak. Hij wist om wat voor mensen het ging: het waren mensen die als kind waren gedoopt en die als volwassene belijdenis hadden gedaan van hun geloof. Tegen deze mensen zei hij: je moet net zo doen als Jezus. Als baby is Hij besneden (en dat kun je vergelijken met de kinderdoop), als twaalfjarige werd Hij zoon van de wet (en dat kun je vergelijken met belijdenis doen), maar daar nam Hij geen genoegen mee want toen Hij een jaar of dertig was kwam Hij naar Johannes om zich te laten dopen door onderdompeling. Wat Jezus deed moet jij ook doen: als je als baby gedoopt bent en als volwassene belijdenis gedaan hebt, is dat prachtig; het is iets waar je God voor kunt danken; maar dan moet je nu ook de volgende stap zetten en je laten dopen, net als Jezus, want dan is het helemaal goed.

Wat vind je daarvan?

...

Eerlijk gezegd ergert het mij. Het is heel gelovig bedoeld; het wordt gezegd door iemand die helemaal vol is van God; het klinkt heel overtuigend; heel mooi. Maar het is een redenering die ik echt niet kan volgen; ik geloof er niks van.

Niemand heeft als opdracht, de hele weg van Jezus te volgen. Dat vraagt God van niemand. We hoeven Jezus niet na te doen. We hoeven niet naar de Jordaan te gaan om daar ondergedompeld te worden. We hoeven ook geen water uit de Jordaan te halen om dat hier te gebruiken bij de doop.

We hoeven ons *niet* net als Jezus te laten dopen.

En toch is zijn doop voor ons belangrijk!

Daar wil ik het vandaag graag over hebben. Vorige week hebben we stilgestaan bij de *besnijdenis* van Jezus als verwijzing naar een nieuwe start.

Wat wil God ons laten zien met de *doop* van Jezus?

preek deel 2

Heel veel mensen komen naar de Jordaan.

Ze hebben gehoord dat daar een zekere Johannes actief is: een man die iedereen oproept om een nieuwe start te maken met je leven, een man die zegt: De hemelse koning komt eraan dus bereid je erop voor om Hem te ontmoeten. Je moet je fouten onder ogen zien,

alles wat je verkeerd doet in je leven. Je moet je vervolgens laten onderdompelen in het stromende water van de Jordaan. En dan ben je klaar voor de ontmoeting met de hemelse koning. Heel veel mensen komen erop af.

Ze zoeken een uitweg want ze beleven een onrustige tijd.

Wij hebben het idee dat onze tijd heel bijzonder is: een tijd van onrust, een tijd van verwarring, een tijd van onzekerheid.

Je ziet dat de *politieke* verdeeldheid groeit (en je kunt daarbij denken aan de Verenigde Staten waar de verdeeldheid zo heftig is dat het veel weg heeft van een burgeroorlog; je kunt ook denken aan ons land want ook wij hebben te maken met heftige botsingen tot aan scheldpartijen en bedreigingen in de Tweede Kamer).

In de *kerk* weten heel veel mensen niet meer wat ze moeten doen (wat is goed en wat is fout? waarom zou je nog bij de kerk blijven waarin je bent opgegroeid? waarom zou je sowieso nog naar de kerk gaan?).

De tegenstellingen op *sociaal* gebied worden steeds scherper (tussen mensen die goed mee kunnen komen en mensen op achterstand die steeds meer achterop raken en daar helemaal boos van worden).

We zouden kunnen denken dat de onrust vandaag erger is dan het ooit geweest is. Maar in de dagen van Johannes is het ook al onrustig.

Ga maar na:

a) Israël is in *politiek* opzicht bepaald geen eenheid. Lucas noemt in vers 1 vier verschillende landjes en daarmee heeft hij nog niet eens alle landjes genoemd die er in de tijd van Johannes zijn in het gebied waarover vroeger David en Salomo regeerden. Hun machtige rijk is uiteengevallen in allemaal stukjes en brokjes. Overal heersen kleine baasjes die vooral letten op hun eigen belangen.

b) In *godsdienstig* opzicht gaat het niet goed. Lucas stipt dat aan in vers 2. Er moest in Jeruzalem één hogepriester zijn. Als de hogepriester stierf, moest zijn oudste zoon hogepriester worden want zo had God dat voorgeschreven. Maar als Johannes met zijn werk begint is naast Annas ook *Kajafas* hogepriester. Dat is tegen de regels die God heeft gegeven maar toch is dat de situatie. Annas is namelijk door de Romeinen afgezet; ze hebben zijn schoonzoon Kajafas benoemd tot nieuwe hogepriester. Het volk Israël moet zich schikken naar de regels die vanuit het verre Rome aan hen worden opgelegd.

c) En ook in *sociaal* opzicht gaat het niet goed met Israël. Vandaar de scherpe woorden van Johannes. De mensen komen naar hem toe om hun eigen hachje te redden. Ze zijn als slangen die sissend wegvluchten voor het vuur. Ze kijken niet naar elkaar om maar ze maken zich uitsluitend druk om zichzelf en hun eigen toekomst.

Daarom is er een massale toeloop naar Johannes, die wonderlijke woestijnbewoner die mensen onderdompelt in de Jordaan. Ze hopen dat Johannes voor hen alle problemen oplost. Al die mensen ontdekken dat ze iets moeten *doen*.

Maar wat? Ze weten het niet en daarom vragen ze het aan Johannes.

Johannes geeft een vuistregel. Als jij genoeg kleding en genoeg voedsel hebt, zorg dan voor iemand die geen kleding en geen voedsel heeft. Zo laat je zien dat je een nieuw leven bent begonnen. Wie hoort bij God, heeft oog voor de ander.

Deze vuistregel is ook van toepassing op mensen die eruit liggen. Tollenaars weten dat iedereen hen haat; en soldaten weten dat iedereen bang voor hen is. Dat vraagt om wraak. Maar het past niet bij je nieuwe leven als je je wreekt op wie je minacht. Johannes maakt duidelijk dat ze zich aan de regels moeten houden en eerlijk moeten zijn. Wie hoort bij God, mag bij het volk van God horen en heeft oog voor de ander.

Ze moeten weer een *volk* worden, niet langer uiteengejaagd in allerlei landjes, niet langer in verwarring omdat Gods regels aan de kant geschoven zijn, niet langer volledig in beslag genomen door het eigenbelang; ze moeten weer een echt en een hecht *volk* worden.

Het hele volk laat zich schoonwassen in het stromende water van de Jordaan.

Ze kennen dat wel vanuit de dagelijkse gang van zaken in de tempel in Jeruzalem. Priesters die daar aan het werk gaan, moeten zich eerst schoonmaken met het water dat klaarstaat in grote spoelbakken; daarna kunnen ze pas aan de slag in de tempel: offers brengen namens de mensen (vergelijk Ex. 30:17-21).

Zo'n plechtige wasbeurt kennen ze ook uit het verleden. Ze weten bijvoorbeeld wat er gebeurde in de dagen van Mozes: dat iedereen zich goed moest wassen en schone kleren aan moest trekken als voorbereiding op de ontmoeting met God die zou neerdalen op de berg Sinai (Ex. 19:10).

Wat Johannes doet, sluit aan bij wat ze kennen maar het is toch iets totaal nieuws. Deze wasbeurt is bedoeld als voorbereiding op de komst van de koning die door God beloofd is. De mensen komen er gretig op af. Ze zijn helemaal klaar met hoe hun leven tot dan toe verloopt. Vol verlangen komen ze naar Johannes toe en ze worden één voor één ondergedompeld: het *hele* volk (en dat zijn dus mannen en vrouwen en kinderen).

In die hele rij mensen komt Jezus mee.

Lucas beschrijft het als iets heel gewoons. Iedereen wordt gedoopt, het hele volk, en ook Jezus.

Ook Jezus ontvangt de doop van Johannes.

Hoe zit dat nu met ons? Moeten ook wij de doop van Johannes ontvangen?

Anders gezegd: heeft de doop van Johannes dezelfde betekenis als de christelijke doop die wij vandaag kennen? Daar is heel veel discussie over. Volgens sommige uitleggers heeft Jezus de doop van Johannes overgenomen en is de betekenis precies hetzelfde; andere uitleggers zien juist een groot contrast tussen de doop van Johannes en onze christelijke doop.

Voor mij zijn vooral Johannes 3 en Handelingen 19 heel belangrijk.

Ik begin bij Johannes 3.

In Johannes 3 wordt verteld dat niet alleen Johannes de mensen doopt maar dat ook Jezus dat doet (vers 22). De leerlingen van Johannes vinden dat lastig. Ze hebben de indruk dat Jezus een concurrent is van Johannes. Eerst doopte alleen Johannes de mensen (en ze kwamen massaal naar hem toe) maar nu lokt Jezus al die mensen bij Johannes weg (vers 26). Hij heeft zelfs meer succes dan Johannes (Joh. 4:1). En daar balen de leerlingen van Johannes van. Maar Johannes herinnert er zijn leerlingen aan dat hij *niet* de grote koning is maar dat hij de grote koning *aankondigt* (vers 28). Daarom baalt hij niet dat Jezus meer mensen trekt dan hij maar is hij daar juist heel blij om (vers 29). Johannes zegt over Jezus: *Hij moet groter worden en ik kleiner* (vers 30).

En dan nog Handelingen 19.

Paulus komt in Efeze mensen tegen die gedoopt zijn met de doop van Johannes (vers 3). Op zich is dat niet verbazend want Johannes was tijdens zijn leven ongelooflijk populair. Zelfs jaren na zijn dood zijn er blijkbaar nog steeds mensen die de doop van Johannes toepassen. Hoe reageert Paulus daarop? Hij vindt het oké dat die mensen de doop van Johannes hebben ontvangen; daar is niks mis mee. Maar hij vindt het niet oké dat het daarbij gebleven is. Want Johannes verwees via zijn doop naar Jezus; dus je moet niet blijven staan bij Johannes maar je moet een volgende stap zetten en je verbinden aan Jezus. Dat is wat Paulus vertelt aan die mensen die gedoopt zijn met de doop van Johannes. Wat Paulus zegt, wordt door deze mensen aanvaard en ze laten zich dopen in de naam van Jezus, de Heer (vers 5).

Uit Johannes 3 en Handelingen 19 leer ik dat de christelijke doop niet tegenover de doop van Johannes staat maar in het verlengde ligt van de doop van Johannes: de christelijke doop is mooier; het is een grote stap verder; want het is niet meer een wasbeurt om voorbereid te zijn op de ontmoeting met de hemelse koning maar het is een teken dat je bij

de hemelse koning hoort, dat Hij je niet afwijst bij de ontmoeting met Hem maar je van harte aanvaardt als zijn leerling, dat je bij Hem mag schuilen, dat Hij voor je zorgt, dat Hij je niet in de steek laat, dat Hij je *nooit* in de steek laat.

De doop van Jezus is een hart onder de riem! vooral door drie bijzonderheden die Lucas vermeldt:

Allereerst gaat de hemel open (Luc. 3:21b).

Iedereen vraagt aan Johannes wat hij moet *doen*. Maar Jezus is in contact met God. Hij bidt en God reageert want de hemel gaat open. Dat Lucas hier speciaal aandacht voor vraagt, dat vind ik heel bijzonder! dat maakt me heel blij! Wat er precies gebeurt, weet ik niet. Ik wil proberen om er woorden aan te geven. Ooggetuigen zien dat er iets bijzonders gebeurt. De hemel gaat open; het is alsof ineens alle wolken opzij gaan; er ontstaat een open verbinding van de hemel naar de aarde. God laat aan de mensen zien dat Hij er is en dat Hij hen ziet en dat Hij ook Jezus ziet die gedoopt wordt. Je zou het kunnen vergelijken met een belangrijk moment waarop ineens de zon doorbreekt of er ineens een hele duidelijke regenboog komt. De hemel gaat open!

En vervolgens daalt de Geest van God als een duif op Jezus neer (Luc. 3:22a).

Als Joden in die tijd een duif zien, denken ze direct aan de tempel. Daar zijn heel veel duiven; ze worden er zelfs te koop aangeboden. Duur zijn ze niet en daarom gebruiken arme mensen *duiven* als ze een offer moeten brengen aan God. Ook Jozef en Maria hebben *duiven* geofferd toen ze met de kleine Jezus in de tempel kwamen (Luc. 2:24). Een duif is een dier om te offeren, een dier dat in jouw plaats sterft zodat jij mag blijven leven. Als er dus bij de doop door Johannes een *duif* op het hoofd van Jezus komt, is dat een aanwijzing (die God ons geeft door de heilige Geest) dat Jezus degene is die in onze plaats sterft zodat wij mogen blijven leven. Ik wist dat natuurlijk al. Maar het is een uitdaging om het niet gewoon te vinden. Dit is Gods genade, Gods wonderlijke genade, Gods overweldigende genade.

En daarna komt wat voor mij het hoogtepunt is: God spreekt zijn liefde uit voor Jezus (Luc. 3:22b).

Een stem uit de hemel zegt: Jij bent mijn geliefde Zoon! Ik beleef zo'n plezier aan Jou! Ik ben zo blij met Jou! Ik hou zoveel van Jou!

Dit doet me denken aan hoe ik kan genieten van mijn kleinkinderen. Ik denk dat alle opa's en oma's dat wel herkennen; ik denk dat we dat met z'n allen wel herkennen: hoe je kunt genieten van een jong kind dat met je meegaat naar de winkel en je helpt met het dragen van de boodschappen; zo'n kind dat op een ander moment op de schommel zit en zo hoog mogelijk gaat; en dan snel naar de wipkip of naar de glijbaan. Dat is zo genieten! niet omdat zo'n kind iets goeds doet maar gewoon omdat je het kind ziet leven! blij ziet zijn! En zo ... geniet *God* van Jezus, zijn geliefde Zoon!

Het is hartverwarmend om getuige te zijn van deze vaderliefde. Het is een voorbeeld voor elke vader. Het is mooi als je zo omgaat met je eigen kind! als je kind nog klein is, maar ook als je kind al volwassen is!

Deze vaderliefde is meer dan een prachtig voorbeeld. God die zo liefdevol naar zijn Zoon kijkt, kijkt op diezelfde liefdevolle manier naar wie bij Jezus hoort. Hij kijkt naar Jezus en zijn gezicht staat zo vriendelijk. Ik hou van Je! zegt Hij. Je bent mijn Zoon! Ik ben echt blij met Je! En vervolgens kijkt Hij naar ons. Zijn gezicht blijft vriendelijk staan. Hij kijkt je aan. Ik hou van je! zegt Hij. Ik hou van je! Je bent mijn zoon! mijn dochter! Ik ben echt blij met je.

Hoe bestaat het! Het verwondert me. Ik geniet ervan. Zo kan ik het leven aan.

Amen!